UFÜ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER DERGİSİ
FIU JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

e-ISSN: 3062-2123
Journal of Academic Social Studies - JOSSH / Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi - SOBED
Vol./Cilt: 2 / Issue/Sayı: 3 - Ocak/January 2026

21. Yüzyılda Aile Şirketlerinin Siyasal Gücü Üzerine Bir Analiz: ABD'de Rockefeller Ailesi Şirketleri Örneği

DOI: 10.29329/ufusobed.2026. 1410.9

Derleme Makalesi/
Compilation Article

Geliş /Arrival
18.10.2025

Kabul/Accepted
29.12.2025

Erden Kişi
Dr. Öğr. Üyesi, Van YYÜ. İİBF.
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Böl.
erdenkisi@yyu.edu.tr
ORCID ID 0000-0002-3124-680X

Derya Davran Kişi
Dr. Öğr. Gör.
Van YYÜ, Gevaş MYO
deryadavran@yyu.edu.tr
ORCID ID 0000-0001-5790-3292

Metadata from Crossref

SCREENED BY iThenticate Professional Plagiarism Prevention

OPEN ACCESS

Öz

Sermaye ve siyaset arasındaki ilişki, özel mülkiyetin ortaya çıktığı andan günümüze neredeyse tüm dünya ülkelerinde görünen bir olgu olmuştur. Özellikle seçim süreçlerinde sermaye odaklarının, siyaset mekanizması üzerinde oldukça belirleyici bir etkiye sahip oldukları görülmüştür. Sonrasındaki süreçte ise sermaye odaklarının, siyaset mekanizması üzerindeki etkin gücünü, daha kalıcı hala getirmek amacıyla ciddi bir mücadele içerisinde oldukları anlaşılmıştır. Bu temelde, son dönemlere gelindiğinde şirketokrasi denilen bir kavramın ortaya çıktığı görülmüştür. Sermayenin kurumsallaşmış siyasi gücünü ifade eden bu kavram, daha çok ABD siyasetinde karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, ABD'de faaliyetlerini yürüten Rockefeller Ailesi'nin ABD siyasetindeki şirketokratik gücü, analiz edilmeye çalışılmıştır. Süreç içerisinde ailenin, büyüyen sermaye gücü ile paralel bir şekilde ilerleyen siyasi gücü, analiz edilmeye gayret edilmiştir. Daha sonrasında, Trump döneminde Rockefeller Ailesi'nin sahip olduğu siyasi güç irdelenmiştir. En nihayetinde ise 21. yüzyıl sürecinde Rockefeller Ailesi'nin, ulusal ve küresel siyasetteki etkisinin geleceği anlaşılmak istenmiştir. Çalışma özelinde, mevcut literatür taranarak, inceleme-derleme bir eser ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar sözcükler: *şirketokrasi, Rockefeller ailesi, ABD siyaseti, sermaye ve siyaset ilişkisi*

An Analysis of the Political Influence of Family Businesses in the 21st Century: The Case of the Rockefeller Family Enterprises in the United States

Abstract

The relationship between capital and politics has been a phenomenon in almost all countries of the world since the emergence of private property. It has been observed that the centers of capital have a very decisive influence on the political mechanism, especially during election processes. In the process that followed, it was understood that the capital centers were engaged in a serious struggle in order to make their effective power over the political mechanism more permanent. On this basis, a concept called corporatocracy has emerged in recent times. This concept, which refers to the institutionalized political power of capital, is mostly encountered in US politics. In this study, the corporocratic power of the Rockefeller Family in US politics has been analyzed. In the process, the political power of the family, which progresses in parallel with its growing capital power, has been analyzed. Then, the political power of the Rockefeller Family in the Trump era was analyzed. Finally, the future of the Rockefeller Family's influence in national and global politics in the 21st century is sought to be understood. In this study, the existing literature has been reviewed and a review-compilation work has been produced.

Keywords: *corporatocracy, Rockefeller family, US politics, relationship between capital and politics*

Giriş

Özel mülkiyet kavramının ortaya çıkması ile toplumlar üzerinde sermaye sahibi sınıfların, önemli bir etkiye sahip olduğu anlaşılmıştır. Bu sınıfların, toplumlar üzerinde çeşitli etkileri olduğu gibi süreç içerisinde siyasi iktidarlar üzerinde de birtakım ektilere sahip oldukları görülmüştür. Günümüze geldiğimizde ise büyük ölçekli sermayedar ailelerin, kendi ülkelerinin dışında, küresel siyasal alanda dahi birtakım siyasi etkilere sahip oldukları bilinmektedir. Bu ailelerin en önde gelenlerinde biri ise ABD'de ikamet eden Rockefeller Ailesi'dir.

Özü itibari ile Rockefeller Ailesi'nin fikir öğretmeni, 1834 senesine ölen İngiliz Papaz Thomas Robert Malthus olmuştur (Tekdal, 2024, s. 40). İktisadi alanda ortaya attığı "nüfus teoremi"[1] ile dikkatleri üzerine çeken Malthus, önemli bir iktisatçı olarak görülmektedir. Rockefeller Ailesi'ni de iktisadi konularda yönlendirmiş ve bu ailenin, gıda sektöründe etkin bir konuma gelmesinde temel olmuştur.

Süreç içerisinde 1900'lü yılların başında Rockefeller Ailesi'nin, ABD'de hayırseverlik konusunda da rol aldığı gözlenmiştir. Örneğin, bu süreçte hayırseverlik ilkesine liderlik eden iki isim, çelik üreticisi Andrew Carnegie ile ünlü 1913 Colorado Kömür Grevi esnasında Standart Oil Company'nin sahibi konumunda olan John D. Rockefeller'dir (Gül, 2020, s. 172). Toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaç duyduğu alanlarda Rockefeller Ailesi'nin, sosyal sorumluluk projeleri ile yer aldığı görülmektedir. Bu şekilde bir yandan ailenin toplum üzerindeki etkisi artarken, diğer yandan siyasi iktidar üzerindeki yaptırım gücünü de artırdığı gözlenmiştir.

Bilindiği üzere petrolün, ilaç sanayisinden endüstriyel alana varmasında Rockefeller Ailesi ciddi bir etkiye sahiptir, 1870 senesinde Standard Oil of Ohio şirketini ortaya çıkaran John D. Rockefeller, direk arıtma yapmak amacıyla ilk rafineri kuruluşunu Titusville'de kurmuştur (Özel Özcan ve Öten, 2022, s. 179). Toplumun en ciddi derecede ihtiyaç duyduğu alanlarda iktisadi faaliyetler yürüten Rockefeller Ailesi, özellikle enerji ve gıda alanında önemli

[1] Bu teori, ilk defa Thomas Robert Malthus tarafından ortaya atılmıştır. Nüfus ve gıda arasında dengesiz bir artış olacağını ileri sürmektedir. Detaylı bilgi için bakınız: Eren, A. A. (2021). Malthus ve Marx'da Nüfus, İstihdam ve Suç: 2011 Sonrası Türkiye'ye Gelen Göçmenlerin Ekonomik Etkileri. *Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *5*(2), 23-36.

yatırımlar yapmıştır. Bu temelde, süreç içerisinde ailenin siyasi ve iktisadi manada etkisinin arttığı gözlenmiştir.

Finansal yapının, küresel finansal yapıya ve sisteme dönüşmesinde Antik Roma ile Almanya kökenli bankacı ailelerin etkisi bulunmaktadır, bu ailelerden en çok öne çıkanları ise İtalyan Medici Ailesi, Alman Yahudisi Rothschild Ailesi ile Almanya kökenli Rockefeller Ailesi'dir (Kuzu, 2021, s. 521). İktisadi alanda edinmiş oldukları tecrübelerle önce yaşadıkları ülkede öne çıkan bu ailelerin, süreç içerisinde küresel alana açıldıkları görülmektedir. Günümüze geldiğimizde sermayenin milliyetinin olmaması nedeniyle bu ailelerin, bir siyasal iktidarın da ötesinde küresel alanda siyasal etkiye sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Süreç içerisinde Rockefeller Ailesi'nin, dünyanın birçok ülkesinde aile vakıfları sayesinde birtakım faaliyetler yürüttükleri görülmüştür. Özellikle yüksek öğrenim kurumlarının gelişiminde birtakım faaliyetler yürüten ailenin, bu temelde ABD'ye yönelik bir beyin göçünün temellerini attığı gözlenmiştir. Örneğin, Türkiye'de üniversitelerin ve bazı kamu hizmetlerinin büyümesinde Rockefeller (1913) ile Ford Vakfı (1936) gibi öncü vakıfların ciddi bir rol oynadıkları anlaşılmaktadır (Örnek, 2013, s. 143). Bu temelde ekonomik bir temele sahip olan Rockefeller Ailesi'nin, dünyanın farklı coğrafyalarında ekonomik ve siyasi hedeflerle birtakım adımlar attığı görülmektedir. Yaşanan süreç bu ailenin, ABD'nin siyasal aklı tarafından desteklendiğine işaret etmektedir. Gerek kendi ülkesinde gerekse küresel alanda ortaya koyduğu faaliyetlerin, siyasi iktidarlar tarafından hoş karşılandığı anlaşılmaktadır. Ailenin sahip olduğu sermaye gücünü arkasına almak isteyen siyasi iktidarların, böyle bir eğilim göstermiş olduğu sonucu, karşımıza çıkmaktadır.

1900 ile 1910 yılları arasındaki on yılda, Rockefeller Ailesi hayır amaçlı vakıfların kurulmasında aydınlatıcı ve verimli bir deneyime sahip olmuştur, bu süreçte Rockefeller Ailesi Tıbbi Araştırma Enstitüsü'nü, Genel Eğitim Kurulu'nu ve Rockefeller Sağlık Komisyonu'nu kurmuşlardır (Fosdick, 1989, ss. 10-11). Süreç içerisinde sağlık ve eğitim kurumları açmaya ağırlık veren ailenin, paralel şekilde siyasi gücü de artmıştır.

Rockefeller Vakfı temsilcileri, 1920'lerin başlarında Türkiye'yi ziyaret etmeye başlamışlar ve yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin seçkinleri tarafından sıcak bir şekilde karşılanmışlardır (Erken, 2015: 123). Siyasi kadrolar ile bir şekilde iletişim kurmayı başaran aile üyeleri, bu şekilde farklı ülke iktidarları üzerinde de çeşitli etkilere sahip olmuşlardır. Özünde Rockefeller Vakfı'nın Türkiye'deki buğday ve mısır üretim projelerine yardımları 1960'lı yıllarda başlamış ve verdikleri destekler, 1970'li yıllarda daha da artmıştır (Erken, 2024, s.

2103). Süreç içerisinde gıda sektörüne de uzandığı görülen ailenin, faaliyetlerinin çeşitlendiği anlaşılmıştır.

Öte yandan Rockefeller Vakfı, 2020-2023 yılları arasında, demokrasinin erdemli döngüsünü harekete geçirerek, demokrasi reformu için ideolojiler arası, sektörler arası bir vatandaş hareketi oluşturmuş, ırksal ve toplumsal cinsiyet eşitliğini ilerletmek için diğer fon sağlayıcıları dahil ederek 14 milyon dolara kadar seçilmiş hibe sağlamıştır (https://www.rbf.org/democratic-practice/our-common-purpose-initiative). Sahip olduğu maddi imkanları, sosyal faaliyetleri desteklemek için kullanmaya çalışan aile, bu sayede sosyo-politik etkisini artırmayı başarmıştır.

Eleştirmenler, Rockefeller Ailesi'nin hayırseverliklerinin, kendisini yeniden konumlandırmak ve uzun yıllar boyunca maruz kaldığı kötü muameleyi savuşturmak amacıyla kamuoyunun kınamasına karşı bir kalkan olarak kullandıklarını sık sık ileri sürmüşlerdir (Fosdick, 1989, s. 4). Süreç içerisinde eleştirmenler tarafından dile getirilen bu olguların, yer yer haklılık payının olduğu anlaşılmıştır.

Bugüne geldiğimizde ekonomik ve siyasi manada derin bir geçmişi olan Rockefeller Ailesi'nin, dünya insanlığını ilgilendiren birçok sektörde faaliyet yürüttüğü anlaşılmaktadır. Hem iktisadi hem de siyasi manada sınır aşan bir güce ulaşan bu ailenin sahip olduğu şirketlerin bütçesi, bugün için birçok ülkenin bütçesini geride bırakmış bir noktaya ulaşmıştır. Bu yönü ile ailenin sahip olduğu maddi gücün, küresel siyaseti etkileyecek bir boyuta ulaştığı anlaşılmaktadır.

Son dönemlerde literatüre giren bir kavram olan şirketokrasi (korporatokrasi) kavramı, tam manası ile bugün Rockefeller Ailesi'nin sahip olduğu gücü tanımlamak için kullanılacak bir kavramdır. Bu kavramın özünde, dünyanın büyük şirketler öncülüğünde yönetildiği fikri bulunmaktadır. Bu temelde, Rockefeller Ailesi gibi dünyanın siyasi ve iktisadi ilerleyişini sermaye gücü ile etkileyen birkaç aile şirketi karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada, ekonomik ve siyasi olarak derin bir güce sahip olan Rockefeller Ailesi'nin sahip olduğu siyasal gücün mahiyeti, 21. yüzyılın ulusal ve uluslararası siyasal gerçeklikleri ekseninde anlaşılmak istenmiştir. Özellikle şirketokrasi kavramı bağlamında, Rockefeller Ailesi'nin önünüzdeki dönemde nasıl gelişim izleyeceği konusunda birtakım tespitlerde bulunulmuştur. En nihayetinde ise değişen ulusal ve küresel siyasi dengeler içerisinde şirketokrasi kavramının ömrünün daha ne kadar uzun olacağı tartışılmıştır. Çalışmamız özelinde bir konu sınırlaması yapılmış ve sadece Rockefeller Ailesi'nin şirketokratik gücü üzerine eğinilmiştir. Ayrıca Türkçe literatürde bu konu üzerine çok fazla eser yazılmaması

nedeniyle kaleme aldığımız bu eser, önümüzdeki dönemde aynı konu üzerine yazılacak eserlere kaynak olma gayesi taşımaktadır.

Çalışma sürecinde literatür taraması yapılmış ve nitel araştırma yöntemi ile özgün bilimsel çalışmalar analiz edilmiştir. Türkçe ve İngilizce hazırlanan bu özgün eserler, çalışmamızın temelini oluşturmuştur. Ulaşılan özgün bilgiler, derin bir analiz sonucunda çalışmamıza eklenmiştir. Aşılan tüm bilimsel süreçler sonrasında çalışmamız, bir inceleme-derleme eser mahiyetine ulaşma gayreti göstermiştir. Konu üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde bir kısım çalışmaların, *"komplo teorisi"* olarak nitelendiği görülmektedir. Lakin bizim çalışmamızda herhangi bir eser, bu sıfatla nitelenmemiş ve konu üzerine yazılan tüm eserler, genel hatları ile incelenmiştir.

1.Şirketokrasi Ne Demektir?

Şirketokrasi, şirketler veya kurumsal çıkarlar tarafından kontrol edilen ekonomik ve politik bir sistem olarak kullanılan bir terimdir, genellikle Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) mevcut ekonomik durumun eleştirmenleri tarafından kullanılan, aşağılayıcı bir terimdir (Mulay and Ghista, 2013, s. 1). Özü itibari ile sermayenin siyasal gücünü ifade eden bu kavram, kapitalizmle daha sıkı bir şekilde bütünleşen ülkelerde daha yoğun bir etki göstermektedir. Neo-liberalizmin taşımış olduğu özgürlükçü ekonomik yaklaşım bu kavramın, 21. yüzyılda daha da önemli hale gelmesine temel olmuştur.

Şirketokratik modelde işletmeler, en üst düzey yerel veya küresel şirketlere ulaşana kadar daha güçlü (servet, politika etkisi, kaynaklar vb.) işletmelere bağlı olan yerel ve küresel bir hiyerarşi içindedir, şirketokrasi, istihdam edilebilir emeğin sömürülmesine, borç köleliğine, tekele, hileli ve aldatıcı mali politikalara dayanmaktadır (Rahman, 2021, s. 3). Her yönü ile toplumsal ve bireysel çıkarı gölgeleyen, tam anlamıyla sermayenin büyümesini amaç edinen bu kavram, etkili olduğu toplumlar üzerinden, küresel alana doğru bir sıçrayış gayesi ile hareket etmektedir.

Michel Foucault ve Anthony Giddens gibi politik teorisyenler, bir kral tarafından yönetilen apolitik bir varlık olarak devletin dayanıklılığına inanmışlardır, dünyanın bu şekilde bölünmesi, mümkün olan en geniş pazarı, hammadde ve emek kaynaklarını arayan küresel kapitalizmin gerekliliklerine aykırıdır (Shaw, 2008, s. 1). Bu temelde şirketokrasi dediğimiz kavramın, devletin güçlü sınırlarına karşı bir konumda olduğu görülmektedir. Sermayenin evrensel manada büyümesi, devletlerin oluşturduğu ekonomik ve siyasi sınırlara takılmadan rahatça genişleyebilmesi temel amaçtır. Bu nedenle minimal devleti savunan ideolojiler (liberalizm vb.) şirketokrasinin önünü açmıştır.

Şirketokrasi, küresel kapitalist genişlemeye uyum sağlamak için klasik liberalizmin yeniden işlenmiş şekli olan neoliberalizm altında gelişir (Sleeter, 2008, s. 144). Bu yönü ile özgürlükçü ekonomik boyutu olan siyasal ideolojilerle yol arkadaşlığı yapan şirketokrasi kavramı, koruyucu ekonomik modelleri benimseyen sosyalist ekonomik modellerin, karşısında konumlanmış bir durumdadır.

Bilindiği üzere dünyayı tek pazar mantığına yönlendiren neo-liberalizm, bireyi; şirketokrasi, adaletsizlik, düşük gelir seviyesine sahip kesimlerin dışlanması ve tek başına insanın hırslarıyla bire bir bırakmasıyla sosyal sorumluluklarının gölgelenmesinde bir manada ona destek olmaya çalışmaktadır (Aydın, 2016, s.64). Ortaya konan mantık ile insanın, ekonomik bir robota çevrilmeye çalışıldığı ve atılan her adımda sadece sermayenin büyümesinin hedeflendiği anlaşılmaktadır. Bu mantığın, süreç içerisinde ulus-ötesi (uluslararası) bir alana taşındığı anlaşılmaktadır.

“Ulus-ötesi şirketokrasi”nin zaferinin ortaya çıktığı bu süreçte, geniş halk kesimlerinin refah düzeyinin hızla düştüğü, bugünün normalleşmiş ve kabul edilmiş gerçeklerindendir (Kesken ve Karadeniz, 2011, s. 3778). İnsanı ve insanın ekonomik geleceğini, görmezden gelen bir kavram olan şirketokrasinin ortaya koyduğu bu temel anlayış, postmodern (modernizmin sonrası) çağda ekonomik olarak köleleşmiş insan kitleleri ortaya çıkarmış bir durumdadır.

Şirketokrasinin izlediği politikalar sonucunda dünyada hemen hemen her gün neredeyse 24.000 kişi açlıktan ölmekte, çoğunluğu çocuk olan başka on binlerce insan kurtulmaları yalnız maddi şartlarla mümkün olmadığı için çeşitli hastalıklara kurban olmaktadır (Hiatt, 2009, s. 23). Nihayetinde her yönü ile dünya insanlığı için yaşanması gittikçe daha zor bir dünya ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak şirketokrasi sayesinde 1980’li yıllarda en zengin 400 Amerikalı listesinin zirvesinde 2 milyar dolar varlığı olan şahıslar, aradan geçen 40 sene sonrasında servetlerini, 60-70 milyar dolar seviyesine ulaştırmışlardır (Aldemir, 2018, s. 37). Bu temelde şirketokrasi denilen şeyin sermaye merkezli olduğu ve her yönü ile sermeyenin büyümesi, dünya insanlığının ise ekonomik olarak daha da kıt şartlarda yaşaması için ortaya çıktığı görülmektedir. Bu amaçla ulus-ötesi sermeye her geçen gün daha çok efor sarfetmektedir.

Ulus-ötesi sermaye, fikri mülkiyet haklarını büyütmesiyle biyoteknolojik gelişmeler ve tohum patentleri üstünden tarım politikalarını ele almakta, bu durum da küçük ölçekli tarım kesiminin ve gelişmekte olan devletlerin tarımsal özgünlüğünü kaybetmelerine sebep olmaktadır (Papatya, 2025, s. 22). Bu noktada sermaye sahibi yapıların, küresel bir “hegemonya” amacı taşıdıkları sonucu karşımıza çıkmaktadır. “Hegemonya” kavramının

ne anlama geldiği konusu üzerine eğilecek olursak, Antonio Gramsci'nin (İtalyan düşünür, 1891-1937) fikirlerine değinmemiz gerekmektedir. Ona göre "Hegmonya" egemen kesimin, diğer kesimler üzerinde kaçınılmaz olarak uygulayacağı zorlamayı ifade etmektedir (Gramsci, 1986, s. 73). Son tahlilde küresel sermaye odaklarının, şirketokratik bir yapıda hareket ederek, küresel bir "hegemonya" arayışında oldukları anlaşılmaktadır. Bu arayışın temel gayesi ise sahip olukları sermayenin daha da büyümesi ve büyüyen sermeye gücü ile birlikte sömürülen insan yığınlarının daha fazla bir sayıya ulaşmasıdır.

Tablo-1

2021'de Dünyanın En Büyük Şirketleri

Rank	Company name	Location	Sector	Market Capitalization
1	APPLE INC	United States	Technology	$2.1T
2	SAUDI ARAMCO	Saudi Arabia	Energy	$1.9T
3	MICROSOFT CORP	United States	Technology	$1.8T
4	AMAZON.COM INC	United States	Consumer Discretionary	$1.6T
5	ALPHABET INC	United States	Technology	$1.4T
6	FACEBOOK INC	United States	Technology	$839B
7	TENCENT	China	Technology	$753B
8	TESLA INC	United States	Consumer Discretionary	$641B
9	ALIBABA GRP	China	Consumer Discretionary	$615B
10	BERKSHIRE HATHAWAY	United States	Financials	$588B

Kaynak: https://www.bisektor.com/2021de-dunyanin-en-buyuk-sirketleri/, (02.07.2025).

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, 21. yüzyılda ulus-ötesi şirketlerin küresel ekonomik düzen içeresinde ne kadar büyük bir ekonomik güce ulaştığı görülmektedir. Özellikle ABD'de faaliyet gösteren ulus-ötesi şirketlerin, devasa bir ekonomik güce ulaştığı, dolayısı ile küresel ölçekli şirketokratik bir güç elde ettikleri bilinmektedir. Bu noktada, ABD'deki şirketleri takip eden ulus-ötesi şirketlerin ise Çin'de olduğu anlaşılmaktadır.

2. ABD'de Rockefeller Ailesi'nin Siyasi ve Ekonomik Geçmişi

Evenjelist Protestan (Evanjelizm; Kitab-ı Mukaddese adanmak) görünen ancak esas olarak Rockefeller Ailesi, Sefarad (İspanyol) Yahudi dönmesi bir aile olarak bilinmektedir (Bulut, 2018, s. 1). Köken itibari ile Avrupalı olan, fakat ekonomik ve siyasi faaliyetlerini ABD'de sürdüren Rockefeller Ailesi, Yahudi kökenli bir aile olarak karşımıza çıkmaktadır. Yahudi Lobisi'nin, ABD'de güçlü bir konumda olmasının arkasında bu ailenin birtakım etkilerinin olduğu da düşünülmektedir.

1839 yılında Rockefeller Ailesi'nin kurucusu olduğu Standart Oil Şirketi, 1868 senesinden sonra dünyadaki en büyük ölçekli petrol rafine işletmesine dönüşmüş, sonrasında ise aile, tüm petrol işletmelerini ele almaya başlamıştır (Aksoy, 2023, s. 149). Kısa süre içerisinde faaliyet yürütmüş oldukları sahada büyük bir kartele dönüşmeyi başaran Rockefeller Ailesi, ekonomik gücü ile doğru orantılı bir şekilde siyasi gücünü de artırmıştır.

Görüleceği üzere ailenin kurucusu, petrol karteli John D. Rockefeller'dır, aile 1955 senesinde Chemical ile Chase Manhatten bankalarını, ticari bir evlilikle bir araya getirerek, bankacılık sektörüne girmiştir (Kamacı, 2015, s. 2). Ekonomik ve siyasi alanda etkiye sahip olacak tüm sektörlerde faaliyet gösteren aile, ticari hayatına ilk olarak enerji sektöründe atılmış, daha sonrasına bankacılık sektörüne geçerek, siyasi gücünü oldukça artırmayı başarmıştır.

Birinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında Rockefeller Ailesi, yedi Yahudi zenginin desteğiyle kurulan ve görünüşteki gayesi, ABD'nin dış siyaseti için fikir sağlamak olan Council on Forigen Relations'ın (CFR) yönetimini üstlenmişlerdir (Kamacı, 2015, s. 3). Süreç içerisinde ailenin adım adım siyasi gücünü artırdığı görülmektedir. Ülke içerisinde ekonomik gücü ile siyasi hedeflerine ulaşan ailenin, daha sonrasında birtakım düşünce kuruluşları üzerinden, ABD'nin dış politikasına da nüfus etmeye başladığı gözlenmiştir.

Ekonomik ve siyasi alanda isminden oldukça fazla söz ettirmeyi başaran Rockefeller Ailesi, daha sonrasında sosyal sorumluluk projelerinde boy göstermeye başlamıştır. Örneğin, Rockefeller Vakfı, 1913 senesinde ortaya çıkan dünyanın en büyük genel gayeli vakıflardan biri olmuş, dünya üzerinde insanlığın yaşam standardının gelişmesine yardımcı olma görevi ile oluşan Rockefeller Vakfı, kuruluşunun erken zamanlarında halk

sağlığı alanındaki faaliyetleri ile öne çıkmaya başlamıştır (Küçük, 2019, s. 1492). Siyasi ve ekonomik güçlerine ek olarak, sosyal sorumluluk projelerinde de aktif olmaya çalışan aile, her konuda etkin hale gelmeye çalışmıştır. Dönem dönem bu aile tarafından kurulan vakıf aracılığı ile çeşitli bursların verildiği ve bu sayede ailenin küresel alandaki sosyolojik etkisinin arttığı görülmüştür.

1915 yılında, Rockefeller Vakfı'nın Pekin'de bir tıp fakültesi kurma isteğini duyuran ABD'nin Çin elçisi Paul Reinsch, vakfın planlarının "*Çin ile olan geçmiş ilişkilerimizin gelenekleriyle tam uyum içinde olduğunu, halkımızın faaliyetlerinin ticari olmaktan çok daha büyük ölçüde dini, kültürel ve eğitimsel olduğunu"* onaylayarak belirtmiştir (Ninkovich, 1984, s. 799). Sınır ötesinde vakfın ortaya koyduğu bu eylemlerin, ABD'nin siyasal aklı tarafından desteklendiği görülmektedir. Bu temelde, Rockefeller Ailesi'nin siyasi gücünün oldukça yükseldiği anlaşılmaktadır.

1937 senesinde Rockefeller Foundation isimli kuruluş, Princeton Üniversitesi'ne radyonun Amerikan halkı üstündeki etkilerini araştırmak gayesi ile 67,000 dolar bağışta bulunmuştur (Erdoğan, İşler ve Durmuş, 2005, s. 7). Yaşanan süreç, Rockefeller Ailesi'nin medya alanına da ağırlık verdiğini göstermektedir. Toplum üzerinde teknolojik imkanlarla etkili olabilmek, yani gerektiği zamanda kamuoyu oluşturabilmek için medya kuruluşlarına da destek verildiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan 1960 senesinde gıda emperyalizmine yönelik oluştuğu düşünülen ve John D. Rockefeller tarafından oluşturulan Ziraat Geliştirme Konseyi (Agriculture Development Council), Ford Vakfı ile güç birliği ağı kurmuştur (Ergün, 2018, s. 44). Yaşanan gelişmeler, Rockefeller Ailesi'nin insanlığı ilgilendiren en önemli sektörlerde faaliyetlerde bulunduğunu ve bu noktada kendisine birtakım ortaklar edinerek, adımlarını sağlamlaştırmaya başladığını göstermektedir. Özellikle gıda sektörü gibi bir alanda ailenin göstermiş olduğu bu faaliyetler, tam manası ile Rockefeller Ailesi'nin yüksek bir sosyo-politik etkiye ulaştığının işareti olmuştur.

Rockefeller Vakfı, "Üçüncü Dünya"[2] ülkelerindeki çiftçilerin verimlerini önemli ölçüde artırmalarını sağlayan teknolojilerin ve sosyal uygulamaların geliştirilmesinde merkezi bir rol oynamıştır, vakıf destekçileri ve popüler basının çoğu, bu "Yeşil Devrimi"[3] vakfın kuruluş ilkesinin şartlarının yerine getirilmesi, yani insanların refahını iyileştirme programlarını

[2] Bu kavram, az gelişmiş ülkeleri nitelendirmektedir. Detaylı bilgi için bakınız: Sönmezoğlu, F. (2009). "Bağlantısız Üçüncü Dünya" Dan "Çevre Ülkeleri" Ne. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (41), 1-8.

[3] Bu kavram,1940 ile 1970 yılları arasında dünya üzerinde oluşan tarımdaki üretim artışını açıklamaktadır. Detaylı bilgi için bakınız: Şahinöz, A. (1990). Yeşil Devrim ve Açlık Sorunu. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 233-239.

desteklemek olarak övmüşlerdir (Perkins, 1990, s. 6). Süreç içerisinde vakfın yapmış olduğu küresel eylemler, kimi çevrelerce övülmüş olmasına rağmen, son tahlilde ortaya çıkan ana tema, yapılan tüm eylemlerin ailenin maddi çıkarları çerçevesinde şekillendiğini göstermektedir.

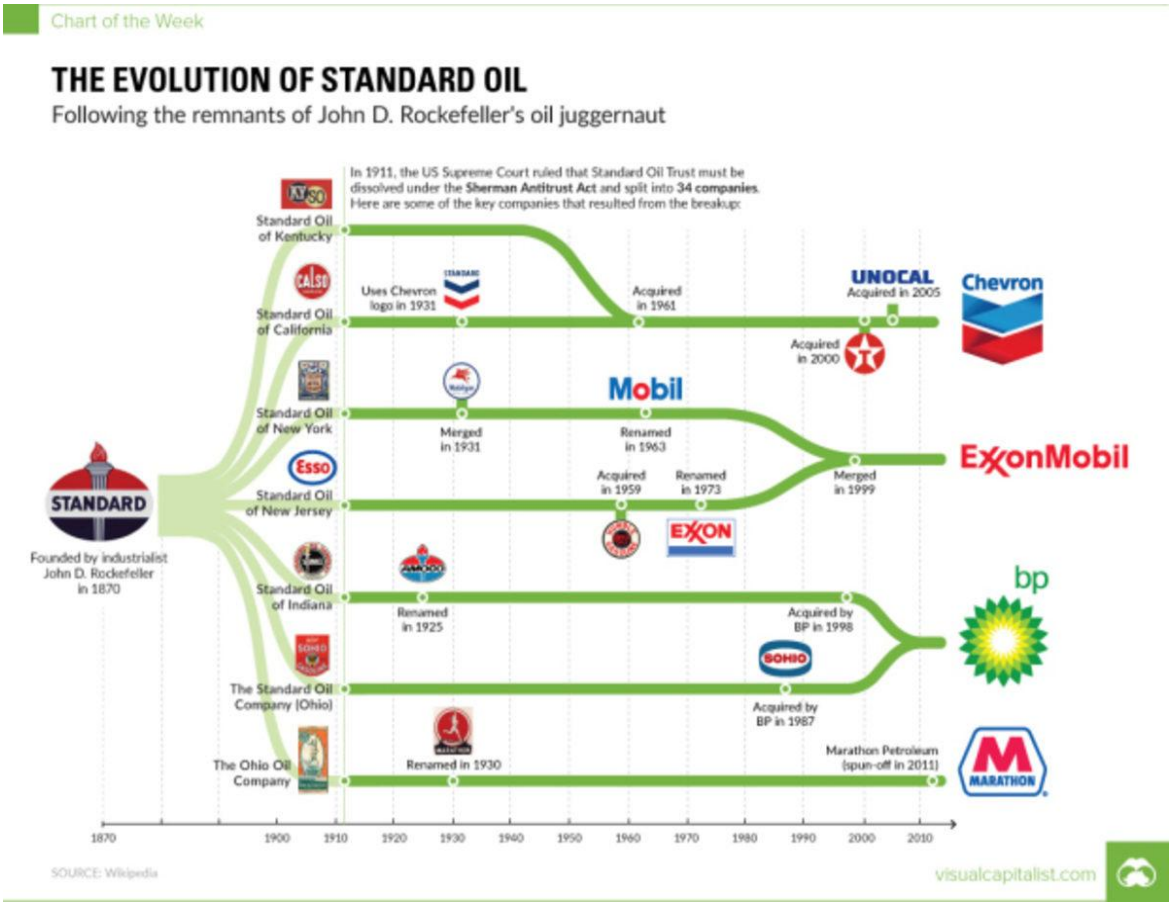
Öte yandan süreç içerisinde küresel sağlıkla özdeşleştirilen tek hayırsever kuruluş olmasa da Rockefeller Vakfı, bu alanda başka hiçbir kuruluşun yapamadığı bir etki ortaya çıkarmıştır, yaklaşık bir asır önce kurulan vakıf, sağlık iş birliğini meşru bir hükümetler arası ve özel kurum girişimi olarak oluşturmuş, böylece uluslararası sağlık alanının ilkelerini, uygulamalarını ve temel kurumlarını şekillendirmiştir (Birn and Fee, 2013, s. 1678). Dünya insanlığını ilgilendiren her sektörde varlık gösteren vakıf, özellikle sağlık sektöründe süreç içerisinde büyük bir mesafe kat etmiştir.

1955 ile 1965 yılları arasında oluşturulan Rockefeller Vakfı Kentsel Tasarım Çalışmaları Araştırma Programı, savaş sonrası kentsel teori ve mimarlık, şehir planlama ile peyzaj tasarımı alanlarının örtüşen ilgi alanlarından kentsel tasarım disiplininin ortaya çıkmasına önemli ölçüde katkıda bulunmuştur (Laurence, 2006, s. 145). İkinci Dünya Savaşı sonrası süreçte de oldukça aktif bir şekilde hareket eden bu vakıf, kentlerin imar ve tasarımı konusunda etkili ve yeni birtakım fikirler ortaya atmıştır.

Ayrıca, Rockefeller Vakfı, dünya çapında pirinç araştırmalarına dahil olan birçok kurumdan yalnızca biridir, ancak vakfın tarım, kalkınma teorileri ve bilimsel araştırmanın bir araya gelmesinde uzun süredir devam eden çıkarları ile yatırımları vardır, çalışmaları jeopolitik ölçekleri aşmakta ve araştırma gündemleri, dünyanın birçok yerinde hatta çoğunda konuşlandırılmıştır (Smith, 2009, s. 462). Ortaya koyduğu faaliyetler ile dünya insanlığına her yönü ile etki eden bu vakıf, sosyal sorumluluk projeleri adı altında süreç içerisinde tüm dünya insanlığına bir şekilde ulaşmayı başarmıştır.

Yaklaşık bir asırdır faaliyet gösteren Rockefeller Vakfı, çeşitli sektörlerde faaliyetler göstererek bugüne gelmiştir. ABD'nin siyasi desteğini alarak, dünyanın birçok ülkesine rahatlıkla ulaşan bu vakıf, sosyal sorumluluk projeleri adı altında Rockefeller Ailesi'nin servetinin büyümesine ve ailenin, küresel ekonomi ve siyasetteki etkisinin artmasına, imkân sağlamıştır. Bu temelde, 21. yüzyıla geldiğimizde aynı yöntem üzerine Rockefeller Ailesi'nin siyasal ve ekonomik gücü, artmaya devam etmektedir.

Tablo -2

Kaynak: https://www.webtekno.com/rockefeller-bitkilere-savas-acarak-buyuk-ilac-firmalarini-nasil-kurdu-h49799.html, (07.12.2025).

3. Trump Dönemi ABD'de Rockefeller Ailesi ve Şirketokrasi

Donald John Trump döneminde Rockefeller Ailesi'nin, çok fazla siyasi arenada rol aldığı görülmemiştir, lakin kısa zaman önce ailenin önemli bir ismi aktif siyasette rol almıştır. Senatör John Davison Rockefeller IV, Batı Virginia halkına ve eyaletine 50 yıldan fazla hizmet etmiş, Rockefeller, 1964'te Batı Virginia'ya, küçük Emmons topluluğunda 27 yaşında bir VISTA (Amerika'ya Hizmet Gönüllüleri) gönüllüsü olarak gelmiş ve bu deneyim, kamu hizmetindeki kapsamlı kariyerini şekillendirmiştir, Batı Virginia Temsilciler Meclisi'nde (1966-1968); Batı Virginia Dışişleri Bakanı (1968-1972); Batı Virginia Wesleyan

Koleji Başkanı (1973-1976) ve Batı Virginia Valisi (1977-1985) olarak görev yapmış, 1984'te ABD Senatosu'na seçilmiş ve 2015'te emekli olmadan önce 1990, 1996, 2002 ve 2008'de dört kez yeniden seçilmiştir (https://rockefeller.lib.wvu.edu/about). Aktif siyasette uzun bir süre rol alan Rockefeller Ailesi, sahip olduğu ekonomik gücü, tam manası ile ABD siyasal sistemine yansıtmayı başarmıştır.

Daha sonrasındaki süreçte Ocak 2013'te John Davison Rockefeller IV, 2014'te yeniden seçilmeyeceğini duyurmuş, emekliliğini duyururken Rockefeller, "*Batı Virginia benim hayatım ve davam oldu. Ne yapmaya çalıştığım konusunda asla şüphem yok. Batı Virginia bana inanılmaz derecede çalışkan, sert ve sıcakkanlı insanlar sağlıyor"* demiştir (Grimes, 2025). Trump iktidarının ilk döneminden kısa bir süre önce aktif siyasetten çekilen Rockefeller Ailesi, bir şekilde siyasi ektisinin sürdürmeye devam etmiştir. Özellikle Trump iktidarı üzerinde oldukça belirleyici olan Yahudi Lobisi'nin destekçileri arasında Rockefeller Ailesi'nin yer aldığı bilinmektedir. Bu temelde ailenin, ABD siyasetindeki etkin güçlerinin devam ettiği anlaşılmaktadır.

ABD'deki derin yapıları anlamak için kullanılacak doğru kavram "derin devlet ve onun da arkasındaki derin devlet"tir, derin yapıların ana unsurları, atanmış ya da her daim hazır olan bürokratik sınıf ile kurulan istihbarat ağıdır (Yılmaz, 2018). Bu temelde Rockefeller Ailesi, sahip olduğu siyasi ve ekonomik güç sayesinde ABD'nin tüm güç erklerinin içerisinde yer edinmiş bir konumdadır. Nihayetinde ABD'de yaşanacak herhangi bir siyasi iktidar değişiminin, Rockefeller Ailesi'nin sahip olduğu şirketokratik güce zarar verme ihtimali oldukça zayıftır.

ABD, özellikle Trump iktidarından sonra, Amerikalı enerji şirketlerinin, Avrupa çıkarları için pazardan el çekmeyeceklerini, "küresel ısınma"[4] iddialarının ise Amerikan çıkarlarının zararına işletilen bir propaganda olduğunu ifade ederek, Paris İklim Anlaşması'na (2015) karşı bir politika takip etmeye koyulmuştur (Şeker, 2019, s. 1). Trump iktidarının ilk dönemlerinde ortaya konan bu politik tavır, ABD'de şirketokrasi denilen şeyin halen daha ne kadar belirleyici bir konumda olduğunu göstermektedir. Bu olgu, ABD ve AB (Avrupa Birliği) ilişkilerini dahi etkileyecek bir boyuta ulaşmıştır. Bu noktada, Rockefeller Ailesi gibi ailelerin, halen daha ABD siyasetinde büyük bir etkiye sahip oldukları ortaya çıkmaktadır.

ABD'nin 45. Başkanı olan Donald J. Trump, seçim süreci ve başkan seçildikten sonra yürüttüğü iç ve dış politika, pek çok gözlemci ve yorumcu için "*aşırılıkçı*" olarak

[4] Bu kavram, iklim değişikliklerinin en ciddi ve en çok endişeye sebebiyet veren çıktılarından biri anlamına gelmektedir. Detaylı bilgi için bakınız: Akın, G. (2006). Küresel Isınma, Nedenleri ve Sonuçları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, *46*(2), 29-43.

değerlendirebilecek bir muhafazakâr ifade şekli temelinde oluşmuştur (Çelik, 2020, s. 434). Trump'ın kullanmış olduğu bu muhafazakâr "*aşırılıkçı*" politik dil, ABD siyasetinde etkin olan şirketokrasinin önemli bir kanıtı olmuştur. Kadim Amerikan değerleri üzerine politika ürettiğini ifade eden Trump, aslında Rockefeller Ailesi gibi ABD'de yaşayan birçok elit kesiminin beklediği bir siyaseti sürdürdüğünü ifade etmiştir. Bu noktada, Trump'ın özellikle Elon Musk (Amerikalı iş adamı ve ABD Hükümet Verimliliği Bakanı-2025) ile yoğun bir iletişim içerisinde olduğu anlaşılmıştır.

Trump, pek çok konuşmasında Musk'tan övgü ile bahsetmiştir. Örneğin bir defasında, Musk'tan "çok iyi bir insan" ve "çok iyi bir vatansever" diye konuşan Trump, Musk'ın Tesla'nın olumsuz etki göreceği "elektrikli araç sübvansiyonlarını" düşürme kararına karşın Musk'ın, bu durumdan hiç şikâyet etmediğini ve "bir yolunu bulacağını" ifade etmiştir (Çopur, 2025). Yaşanan süreç, Trump döneminde de ABD'de şirketokrasinin gücünü artırarak yoluna devam ettiğini göstermektedir. Bu temelde, Rockefeller Ailesi gibi birtakım ailelerin, halen daha ABD siyasetini etkilediği anlaşılmaktadır.

Trump, seçim sürecinde Amerikan halkına şöyle seslenmiş, "*Ortadoğu'daki Irak savaşı ve sorunu için altı trilyon dolar harcandı. Bu parayı Amerika için harcasaydık ülke, daha çok zenginleşir ve işsizlik azalırdı"* demiştir (Bektan, 2019, s. 32). Tam anlamı ile Amerikancı bir siyaset yürüteceğini ve önceliğinin, Amerika'nın halkının çıkarları olduğunu ifade eden Trump, bu söylemler üzerine seçimi kazanmıştır. Bu süreçte, ülke içerisindeki sermaye odaklarının belli kesimlerinden destek aldığı anlaşılmaktadır. Trump'ı engellemeye çalışan sermaye kesimlerinin ise etkili olamadığı görülmektedir.

"*Amerika'yı Yeniden Büyük Yap*" Trump'ın başkanlığa giden yolunun en popüler sloganı haline gelmiştir, kampanyası ne kadar düzensiz ve kaotik görünürse görünsün, her mitingde bu söylem, tekrar vurgulanmış ve halkın, bu sloganı onunla ilişkilendirmesi nedeniyle bu slogan "*Trumpizm"*i simgelemiştir (Garcia and de Navarra, 2018, s.59). Amerikan halkının beklediği şeyleri onlara vaat eden Trump, etkin bir propaganda süreci geçirmiştir. Bu süreçte muhalif yapıların halka inmekte başarısız olduğu anlaşılmaktadır. Son tahlilde ortaya çıkan ana tema Trump'ın seçim sürecinde Yahudi Lobisi'nin ve etkin sermaye odaklarının tümünün olmasa da belirleyici kısmının desteğini aldığını göstermektedir.

Örneğin CFR isimli kuruluş (Counsil of Foreingn Relations-Dış İlişkiler Konseyi) Yahudilerin, dünya siyasetini kendi etkileri altında ilerletmek maksadıyla Yahudi Walter Lippman liderliğinde oluşmuştur, CFR, 2017 senesinde "*World Order 2.0"* başlığı ile yayınladığı bir yazıda Trump'ı üstü kapalı bir şekilde iklim değişikliği, terör, salgın hastalıklarla mücadele,

mültecilerin durumlarını iyileştirme gibi masumuna nedenlerin arkasında "*Bizim çizgimize gelmeni istiyoruz. Gelmezsen seni zorla getiririz"* ikazında bulunmuştur (Bektan, 2019, ss. 51-52). Yaşanan süreç, seçim sürecinde Trump ile Rockefeller Ailesi gibi Yahudi kökenli sermayedar ailelerin arasının pek iyi olmadığını, seçim sonrasında ise çeşitli siyasi yapılar üzerinden Trump'ın, belli bir çizgiye getirilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum, ABD siyasetinde şirketokrasinin ne kadar üst seviyede bir etkiye sahip olduğunun, daha değişik bir işareti olmuştur.

Dünyanın en zengin ailelerinden Rockefeller Ailesi'ne ait vakıf, 2010 senesinde bir rapor yayınlamış, bu raporda dünya çapında dört farklı gelecek senaryosu yer almıştır, bu senaryolar, vakfın başkanı Judith Rodin'e göre, olgular üzerine oluşmuş, gelecekle ilgili detaylı beklentilerdir, raporun sunum kısmını yazan Rodin, bu senaryolar üzerinden ilerde dünya insanlığını bekleyen olası kriz noktalarını belirlemiş ve bu krizlere hazırlıklı olmak istediklerini ifade etmiştir (Kuzu, 2017, s. 411). Yakın bir geçişmişte Rockefeller Ailesi'ne ait olan bir vakıf aracılığı ile ortaya atılan rapor, kimi çevrelerde oldukça derin endişelere sebebiyet vermiştir. Daha sonrasındaki süreçte ise sağlık, başta olmak üzere birçok alanda krize sebebiyet veren küresel çaplı olayların yaşandığı görülmüştür. Öte yandan yaşanan krizlerin sorumlusunun Rockefeller Ailesi olduğunu ifade edenler de bulunmaktadır.

Örneğin yakın bir geçmişte Rusya basınına açıklama yapan politolog Sergey Markelov ciddi iddialarda bulunmuştur, Markelov, Domuz Gribi virüsünün (H1N1) Rockefeller Ailesi'nin Meksika ormanlarındaki laboratuvarlarında geliştirildiğini ve krize karşı kullanıldığını ifade etmiştir, Domuz gribi ile ilgili ilginç analizler ve bilimsel faaliyetler dünyanın farklı alanlarında sürdürülürken virüs, binlerce kişiyi etkilemiş ve bulaştığı insanları öldürmüştür, ayrıca Markelov hızla yayılmaya devam eden Domuz Gribi'nin, "biyolojik savaş"[5]ın bir parçası olduğunu ifade etmiştir (Kuzu, 2017, s. 391). Yaşanan süreç, dünya insanlığını ilgilendiren her konuda Rockefeller Ailesi'nin bir şekilde etkisinin olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, dünyanın farklı coğrafyalarında çeşitli alanlardan fikir insanlarının, Rockefeller Ailesi'nin faaliyetleri hakkında ciddi bilgilere sahip oldukları da anlaşılmaktadır.

Sonrasındaki süreçte ise servetleri petrole dayanmış olan ABD'nin zengin ailelerinden Rockefeller Ailesi, fosil yakıtlarına yatırım yapmaktan vazgeçip, tamamen temiz enerjiye yönelme kararı almıştır, ayrıca Rockefeller Kardeşler Vakfı (Rockefeller Brothers Fund-1940), iklim değişikliği ile mücadele için oluşturulan bir hayırseverler grubuna girme kararı

[5] Bu kavram, zararlı bakteri, virüs ile mantarların silah gibi kullanılarak insanları, hayvanları ve bitkileri yok etmek ya da zarar vermek anlamına gelmektedir. Detaylı bilgi için bakınız: Karaimamoğlu, T. (2022). Mikropların ve Zehirlerin Savaş Meydanlarında Kullanılması: Orta Çağ'da Biyolojik Savaş. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, *10*(33), 330-340.

almıştır(https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2014/09/140922_rockefeller_petrol_enerji). 2014 senesinde artık oldukça farklı alanlarda faaliyet yürüteceklerini ifade eden Rockefeller Ailesi, özellikle kısa süre öncesinde dünyayı derinden etkileyen Domuz Gribi nedeniyle küresel alanda ortaya çıkan olumsuz algıdan, kurtulmaya çalışmıştır. Sonrasındaki süreçte ise çeşitli hayır kuruluşlarında boy göstermeye çalışan aile, aktif siyaset içinde çok fazla yer almamıştır.

Son tahlilde, Trump iktidarının ilk döneminde ABD siyasetinde aktif bir şekilde rol almayan Rockefeller Ailesi, daha farklı yapılar üzerinden Trump iktidarı üzerinde etkili olmaya çalışmıştır. Öte yandan Trump iktidarının ise daha farklı sermaye odakları üzerinden bir siyaset yürüttüğü görülmüştür. Örneğin Elon Musk ile Trump arasında ortaya çıkan siyasal iletişimin, ABD siyasetinde şirketokrasi denen olgunun, hala daha ne kadar güçlü olduğunun bir diğer kanıtı olmuştur.

Sonuç

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında çok önemli ekonomik faaliyetlerle ABD'de kendisini gösteren Rockefeller Ailesi'nin enerji sektöründen gıda sektörüne oradan da sağlık sektörüne kadar dünya insanlığını ilgilendiren her alanda, ciddi faaliyetler gösterdikleri anlaşılmaktadır. Süreç içerisinde ailenin artan ekonomik gücü ile siyasi gücünün de artığı bilinmektedir. Artan siyasi gücü ile dünyanın birçok yerine, çeşitli kuruluşlar aracılığı ile ulaşan aile, sosyal sorumluluk projeleri üzerinden dünya insanlığını etkileyerek, sermayesini ve siyasi gücünü artırmaya gayret etmiştir.

Yakın bir geçmişte ise aktif siyasette rol alan aile, ABD siyaseti için oldukça belirleyici bir noktada olmuştur. Daha sonraki süreçte aktif siyasetten uzaklaşan aile, farklı yollarla ABD siyaseti ve küresel siyaset üzerindeki etkisini sürdürmeye devam etmiştir. Sermayenin siyasal gücünü ifade eden bir kavram olarak karşımıza çıkan şirketokrasi kavramı, tam manası ile Rockefeller Ailesi'nin mevcut durumunu tanımlamaktadır. Bu minvalde gerek ABD siyasetinde gerekse küresel siyasette şirketokrasinin gücü, artmaya devam etmektedir. ABD siyasetinin son dönemlerinde özellikle Trump döneminde Rockefeller Ailesi ile Trump iktidarının çok iyi ilişkiler içerisinde olmadığı görülmüştür. Lakin ilerleyen süreç içerisinde Rockefeller Ailesi, farklı siyasi yollar üzerinden Trump iktidarını etkilemeye çalışmıştır. Son dönemlere gelindiğinde Trump iktidarı üzerinde Rockefeller Ailesi'nden de ziyade daha farklı sermayedar ailelilerin etkisinin arttığı görülmüştür. Yaşanan bu gelişme de şirketokrasinin, ABD siyasetindeki etkisini koruduğunu göstermektedir.

Enerji alanında ticari faaliyetlerle işe başlayan Rockefeller Ailesi'nin, daha sonrasında bankacılık sektöründe önemli bir yere gelmesi ile siyasi gücünü artırdığı görülmüştür.

Bölgesel ve küresel siyaset için büyük önem arz eden alanlarda aktif rol alan Rockefeller Ailesi'nin, ABD siyasetindeki gücü, gün geçtikçe artmıştır. Öte yandan şirket çalışanlarını, gayri insani şartlar altında çalışmaya zorlayan ailenin, çalışanların emeğini sömürerek sermayesini büyütme hedefi güttüğü ifade edilmiştir. Bu nedenle de süreç içerisinde ABD'de çeşitli işçi olaylarının yaşandığı anlaşılmıştır.

Süreç içerisinde Rockefeller Ailesi'nin birçok yardım kuruluşu ve vakıf açtığı görülmüştür. Bu vakıflar sayesinde dünyanın birçok yerine ulaşmayı başaran aile, diğer taraftan ABD'de vergilerden muaf bir konuma gelmiştir. Sahip oldukları sermayeyi aile vakıflarına aktaran aile, bu şekilde vergilerden muaf olmayı başarmıştır. Bu temelde, ailenin sahip olduğu sermayenin miktarının tam olarak kestirtilemediği sonucu, ortaya çıkmıştır. Rockefeller Ailesi'nin süreç içerisinde medyayı da kontrol ettiği görülmüştür. Medya üzerinden kamuoyu oluşturmaya çalışan aile, bu temelde gerek kendi ülkesinde gerekse küresel alanda etki göstermeye gayret etmiştir. Son dönemlerde Rockefeller Ailesi, fosil yakıtlara yatırım yapmaktan vazgeçtiğini açıklayıp, iklim değişikliği ile mücadele için çaba sarf edeceğini ifade ederek, masumane yaklaşımlar ile sahip olduğu küresel siyasal ve ekonomik etkiyi korumaya çalışmıştır.

Öte yandan dünya insanlığına fikri yoldan ulaşmak gayesi ile yüksek öğrenim kurumlarına bağışta bulunan Rockefeller Ailesi, aynı zamanda dünya üzerinde birçok öğrenciye burslar da vererek sahip olduğu gücü, korumaya gayret etmiştir. Bu temelde, görünürde ABD'nin çıkarları esasta ise kendi şirket çıkarları için hizmet ettiğini düşündükleri akademisyenleri de fonladıkları görülmüştür. Sahip olduğu ekonomik ve siyasi gücü, her daim korumaya ve artırmaya çalışan Rockefeller Ailesi'nin, kendi halkı ve dünya insanlığını derinden etkileyecek birçok faaliyete imza attığı düşünülmektedir. Çeşitli kurumlar ve farklı sıfatlar ile sahip olduğu hegemonyayı korumaya gayret eden Rockefeller Ailesi, şirketokratik gücü ile hem ABD siyasetini hem de küresel siyaseti etkilemeye davam etmektedir. Bu noktada, Yahudi Lobisi ile aynı hedefi paylaştığı da kimi çevrelerce ifade edilmektedir.

Kaynaklar

Akın, G. (2006). Küresel ısınma, nedenleri ve sonuçları. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 46(2), 29-43.

Aksoy, A. S. (2023). Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı ve Türkiye'deki gelişimi. İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi, 5(2), 147-161.

Aldemir, M. (2018). *Elektronik para ve Blockchain'in finansal yönetim üzerine etkileri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Universitesi, Turkiye.

Aydın, S. (2016). Küreselleşme ve neo-liberal uygulama sürecinde sosyal politika alanında ortaya çıkan problemlere çözüm önerisi: Osmanlı İmparatorluğu'nda Ahilik sistemi. Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(3), 40-49.

Bektan, A. (2019). Bay ölüm — David Rockefeller — gıda — ilaç — silah — hayatı boyunca insanlığın kaderini elinde tutan adam. İstanbul: Bilge Karınca Yayınları.

Birn, A. E. and Fee, E. (2013). The Rockefeller Foundation and the international health agenda. The lancet, *381*(9878), 1618-1619.

Bulut, S. (2018). Ölüm imparatorluğu–Rockefeller Ailesi. https://akademyadergisi.com/olum-imparatorlugu-rockefeller-ailesi/, (21.04.2025).

Çelik, Ş. (2020). Donald Trump yönetimi politikalarının tarihsel açıdan değerlendirilmesi: Andrew Jackson dönemi ile bir karşılaştırma. Siyasal: Journal of Political Sciences, 29(2), 431-457.

Çopur, H. (2025). Trump, Elon Musk'ın "çıkar çakışması" olan işlere dahil olmayacağını söyledi. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/trump-elon-muskin-cikar-cakismasi-olan-islere-dahil-olmayacagini-soyledi/3486220, (25.04.2025).

Erdoğan, İ., İşler, E. ve Durmuş, H. (2005). Kitle iletişiminde pozitivist ampirik geleneğin kuruluşu lazarsfeld ve yönetimsel araştırmalar. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 20(21),1-44.

Eren, A. A. (2021). Malthus ve Marx'da nüfus, istihdam ve suç: 2011 sonrası Türkiye'ye gelen göçmenlerin ekonomik etkileri. Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2), 23-36.

Ergün, O. (2018). Jeopolitik kontrolden biyopolitik kontrole. Akademik İzdüşüm Dergisi, *3*(4), 32-57.

Erken, A. (2015). The Rockefeller Foundation, John Marshall and the development of the humanities in modern Turkey: 1950–1965. Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi, (38), 113-145.

Erken, A. (2024). Rockefeller Vakfı, Boğaziçi Üniversitesi ve tarımsal kalkınma projeleri: 1970-1980. Journal Of History School, *17*(LXXI), 2103-2119.

Fosdick, Raymond B. (1989). The story of the Rockefeller Foundation. New York: Routledge.

Garcia, T. and de Navarra, P. (2018). Donald J. Trump: A critical discourse analysis. Estudios Institucionales, 5(8), 47-73.

Gramsci, A. (1986). Hapishane Defterleri: Tarih, politika, felsefe ve kültür sorunları üzerine seçme metinler. Çev. K. Somer, İstanbul: Onur Yayınları.

Grimes, Richard S. (2025). "Jay Rockefeller." e-WV: The West Virginia Encyclopedia. 13 January 2025. Web. Accessed: 25 April 2025.

Gül, Ö. (2020). Kurumsal sorumluluk farkındalığı ve ahilik kurumu. Journal of Awareness, *5*(2), 169-178.

Hiatt, S. (2009). Bir ekonomik tetikçinin itirafları. Çev. C. Taşçıoğlu, Ankara: April Yayıncılık.

Kamacı, K. (2015). Derin dünya devleti ve Ortadoğu. İstanbul: Eftalya Kitap.

Karaimamoğlu, T. (2022). Mikropların ve zehirlerin savaş meydanlarında kullanılması: Orta Çağ'da biyolojik Savaş. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, *10*(33), 330-340.

Kesken, J. ve Karadeniz, A. E. (2011). Akılcılığın akıldışılığı: MC Donaldlaştırma bağlamında modern örgütleri anlamak. Journal of Yaşar University/Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, *6*(23), 3769-3781.

Kuzu, A. (2017). Rockefeller ailesi: Ölüm imparatorluğu. İstanbul: Kariyer Yayınları.

Kuzu, M. (2021). Paraya hükmedenlerin küresel finansal düzenin ortaya çıkışında finansal jeopolitik açısından rolü ve önemi. 3. International Baku Scientific Research Congress October 15-16, Baku, Azerbaijan/Baku Eurasia University, 521-537.

Küçük, A. (2019). Hayırseverliğin ötesi: Türkiye'de nüfus ve tarım politikalarında Rockefeller etkisi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, *75*(4), 1491-1516.

Laurence, P. L. (2006). The death and life of urban design: Jane Jacobs, The Rockefeller Foundation and the new research in urbanism, 1955–1965. Journal of Urban Design, *11*(2), 145-172.

Mulay, A. and Ghista, A. D. (2013). Corporatocracy to cooperatocracy. Gurukula Network, Issue 36, May, 1-4.

Ninkovich, F. (1984). The Rockefeller Foundation, China, and cultural change. The Journal of American History, *70*(4), 799-820.

Örnek, C. (2013). Hegemonya mücadelesi bağlamında filantropi ve sosyal bilimler: 1953 Yalova Konferansı örneği. Amme İdaresi Dergisi, *46*(2), 141-166.

Özcan, M. S. Ö. ve Öten, C. (2022). Enerji kriz girdabı kavramsallaştırması bağlamında Orta Doğu'da petrol krizleri. Bölgesel Araştırmalar Dergisi, *6*(1), 174-208.

Papatya, N. (2025). Tekno-Emperyalizm: Korku ve Güvenlikleştirme beşiğinde ulusötesi sermayenin kozmopolitik tahayyülleri. https://tasam.org/tr-tr/icerik/73973/tekno-emperyalizm_guvenlik_ve_ulusotesi_sermayenin_kozmopolitigi.

Perkins, J. H. (1990). The Rockefeller Foundation and the green revolution, 1941–1956. Agriculture and Human Values, *7*, 6-18.

Rahman, M. M. (2021). Corporatocracy: The death economy. https://www.researchgate.net/publication/351526808, 1-22.

Şahinöz, A. (1990). Yeşil devrim ve açlık sorunu. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(1), 233-239.

Şeker, Cafer T. (2019). Avrupa jeopolitiğinde Rus-Amerikan rekabeti ve Almanya'nın yükselişi. Analiz İNSAMER. 02.12.1-5.

Shaw, H. J. (2008). The rise of corporatocracy in a disenchanted age. Human Geography, *1*(1), 1-11.

Sleeter, C. E. (2008). Teaching for democracy in an age of corporatocracy. Teachers College Record, *110*(1), 139-159.

Sönmezoğlu, F. (2009). "Bağlantısız Üçüncü Dünya"dan "Çevre ülkeleri"ne. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, (41), 1-8.

Smith, E. (2009). Imaginaries of development: The Rockefeller Foundation and rice research. *Science as Culture*, 18(4), 461-482.

Tekdal, S. (2024). Modern çağın en büyük silahı: Gıda. Çağdaş sorunlar ve arayışlar. Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi (SDAM), 38.

Yılmaz, S. (2018). Amerikan derin devleti, Trump ve Siyonist plan. https://ankaenstitusu.com/amerikan-derin-devleti-trump-ve-siyonist-plan/.

About Senator John Davison (Jay) Rockefeller IV. https://rockefeller.lib.wvu.edu/about, (25.04.2025).

Rockefeller Vakfı 'Temiz Yatırıma' Yöneliyor. https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2014/09/140922_rockefeller_petrol_enerji, *(*26.05.2025).

2021’de Dünyanın en büyük şirketleri. https://www.bisektor.com/2021de-dunyanin-en-buyuk-sirketleri/, (02.07.2025).

Ortak amaç girişimimiz. https://www.rbf.org/democratic-practice/our-common-purpose-initiative. (15.08.2025).

Rockefeller bitkilere savaş açarak tıp dünyasını nasıl ele geçirdi? https://www.webtekno.com/rockefeller-bitkilere-savas-acarak-buyuk-ilac-firmalarini-nasil-kurdu-h49799.html. (07.12.2025).

FİNANS: Bu çalışmanın yürütülmesinde herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI: Yazarlar, bu çalışmayı etkileyebilecek finansal çıkarlar veya kişisel ilişkiler olmadığını beyan eder.

YAZAR KATKILARI: Yazarlar, makalenin tümünü katkılarıyla oluşturmuştur.

ETİK ONAY BEYANI: Bu çalışmada Yerel Etik Kurul Onayına gerek duyulmamıştır. Yazarlar, bu üründe derginin Yapay Zekâ politikasına uymayı taahhüt etmiştir.

VERİ KULLANILABİLİRLİK BEYANI: Bu çalışmada kullanılan verilere yazardan talep üzerine erişilebilir.

FINANCE: No financial support was received for the conduct of this study.

CONFLICT OF INTEREST STATEMENT: The authors declare that there are no financial interests or personal relationships that may influence this study.

AUTHOR CONTRIBUTIONS: The authors have contributed to the manuscript in its entirety.

ETHICAL APPROVAL STATEMENT: Local Ethics Committee Approval was not required for this study. The author has committed to complying with the journal's Artificial Intelligence policy in this product.

DATA AVAILABILITY STATEMENT: The data used in this study are available upon request from the author.

Bu eser Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
(This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License)